

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 877 sahifa.

2025-yil, 19-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидахрамовна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVTIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шоҳрух Фаррух угли, Маннафова Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Maxsudov Sherzod Solijonovich

Farg'ona davlat universiteti
dotsenti i.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya. Mazkur maqolada to'qimachilik sohasini boshqarish, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari, tarmoqlarni rivojlantirish va ta'minlash, iqtisodiyotni texnik-iqtisodiy modernizatsiyalash, to'qimachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish, eksport salohiyati va investitsiyalarning samaradorligi, strategik boshqaruv va rejalashtirish, sanoat jozibadorligi, raqobat ustunligi, moliyaviy quvvat, barqaror rivojlanish darajasi, tashqi strategik raqobat hamda ichki strategik raqobatda ustunlik, rivojlanish turlarini tavsiflovchi hudud, barqaror rivojlanishning umumiy integral ko'rsatkichi qiymati ilmiy va nazariy jihatdan yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: to'qimachilik sanoati, ichki va tashqi omillar, ishlab chiqarish quvvatlari, strategik pozitsiya, strategiya g'oyasi, moliyaviy barqarorlik, yangi imkoniyatlar tabaqalanishi, dinamik raqobat, ichki menejment tizimi.

Abstract. This article describes the effective and strategic management and planning of the textile sector, modern management approaches, development and supply of industries, technical and economic modernization of the economy, production of textile products, export potential and investments, industrial attractiveness, competitive advantage, financial strength, level of sustainable development, dominance in external and internal strategic competition, types of development, and the value of the total integral indicator of sustainable development from a scientific and theoretical perspective.

Key words: textile industry, internal and external factors, production capacity, strategic position, strategy idea, financial stability, new opportunities stratification, dynamic competition, internal management system.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы управления текстильной отраслью, современные подходы к управлению, развитие и обеспечение отраслей, технико-экономическая модернизация экономики, производство текстильной продукции, эффективное управление и планирование экспортного потенциала и инвестиций, промышленная привлекательность, конкурентное преимущество, финансовая мощь, уровень устойчивого развития, превосходство во внешней и внутренней стратегической конкуренции, виды развития и территория, описывающая их, значение общего интегрального показателя устойчивого развития освещается с научной и теоретической точек зрения.

Ключевые слова: текстильная промышленность, внутренние и внешние факторы, производственные мощности, стратегическое положение, идея стратегии, финансовая стабильность, новые возможности стратификации, динамичная конкуренция, внутренняя система управления.

KIRISH

To'qimachilik sanoati dunyo miqyosida eng qadimgi va eng yirik ishlab chiqarish tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu soha nafaqat insonning asosiy ehtiyojlaridan biri — kiyim-kechak bilan ta'minlashda, balki mamlakatlar iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida ham muhim o'rin tutadi. Jahon iqtisodiyotining jadal rivojlanishi, mehnat bozoridagi tarkibiy o'zgarishlar, iste'molchilar talabining ortishi hamda yangi texnologiyalarning keng joriy etilishi to'qimachilik sohasining chuqur transformatsiyasiga olib kelmoqda.

Ayniqsa, ishchi kuchi nisbatan arzon bo'lgan rivojlanayotgan davlatlar uchun to'qimachilik sanoati eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish, yangi ish o'rinlarini yaratish va milliy valyuta tushumlarini ko'paytirishning muhim manbai sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

To'qimachilik sohasi paxta yetishtirishdan boshlab, tayyor kiyim-kechak mahsulotlarini ishlab chiqarishgacha bo'lgan uzluksiz ishlab chiqarish zanjiriga ega bo'lib, qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlari bilan chambarchas bog'liqdir. Shu jihatdan u iqtisodiyotning ko'plab sohalariga ijobiy ta'sir ko'rsata oladigan, murakkab va strategik ahamiyatga ega tarmoq sanaladi.

O'zbekistonda to'qimachilik sanoati milliy iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlaridan biri sifatida jadal rivojlanmoqda. So'nggi yillarda ushbu yo'nalishda keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda: zamonaviy

texnologiyalar joriy etilmoqda, ishlab chiqarish jarayonlari raqamlashtirilmoqda hamda eksport salohiyati bosqichma-bosqich oshirilmoqda.

Mazkur maqolada to'qimachilik sanoatining zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, iqtisodiy ahamiyati, tarmoq korxonalarini boshqarish va rejalashtirish mexanizmlari, shuningdek, sohani yanada takomillashtirish istiqbollari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

To'qimachilik sanoati korxonalarida boshqaruv tizimini takomillashtirish masalasi nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, balki raqobatbardosh iqtisodiyot qurishda muhim omil sifatida qaraladi. Zamonaviy boshqaruv yondashuvlari ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirilishi, inson kapitalini rivojlantirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va resurslardan oqilona foydalanish bilan chambarchas bog'liq.

Boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish bo'yicha ilk konseptual yondashuvlar M. Porterning "The Competitive Advantage of Nations" (1990) asarida iqtisodiyot tarmoqlarida, jumladan, to'qimachilikda raqobat ustunligini aniqlovchi omillar tizimi orqali izohlanadi. Porter modeliga ko'ra, sanoat korxonalarida samarali boshqaruv ishlab chiqarish zanjirining barcha bosqichlarida integratsiyani talab qiladi.

P. Drucker (1973) esa "Management: Tasks, Responsibilities, Practices" asarida korxonalarni strategik boshqarish tizimini tashkil etishning muhim jihatlarini yoritgan. Unga ko'ra, sanoat korxonalarida menejment jarayoni faqat ma'muriy nazorat emas, balki innovatsion qarorlar va inson resurslarini samarali boshqarish orqali natijadorlikni oshirishdir.

Bundan tashqari, J. Stoner va E. Freeman (2018) o'zlarining "Management" asarida ishlab chiqarish korxonalarida boshqaruv tizimi samaradorligini aniqlashda tashkiliy tuzilma, kommunikatsiya va qaror qabul qilish jarayonlari muhim rol o'ynashini ta'kidlashadi. Shu bilan birga, xorijiy amaliyotda "lean management" (samarali boshqaruv), "total quality management" (umumiy sifat menejmenti) va "supply chain management" (ta'minot zanjiri boshqaruvi) konsepsiyalari keng qo'llanilmoqda (Ohno, 1988; Womack & Jones, 1996).

O'zbekiston sharoitida to'qimachilik sanoati boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish masalalari bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar tadqiqot olib borgan. Xususan, M. I. Yuldashev (2020) "Sanoat korxonalarini raqobatbardosh boshqaruv tizimiga o'tkazishning strategik yo'nalishlari" nomli ishida mahalliy sanoat tarmoqlarida boshqaruv mexanizmlarini raqamli texnologiyalar asosida yangilash zarurligini ko'rsatadi. Unga ko'ra, boshqaruv tizimini takomillashtirish ishlab chiqarish samaradorligi va eksport salohiyatini oshiruvchi asosiy vositadir.

Sh. S. Maxsudov (2023) o'zining "To'qimachilik sanoati korxonalarida investitsion jarayonlarga ta'sir etuvchi omillar" maqolasida boshqaruv tizimini innovatsion loyihalarga yo'naltirish, risklarni minimallashtirish va xalqaro standartlarga mos sertifikatlashtirishni muhim yo'nalishlar sifatida belgilaydi.

G. Sh. Xankeldiyeva (2019) esa xizmatlar sektoridagi boshqaruvni takomillashtirish tajribalarini o'rganib, to'qimachilik sohasiga o'xshash tarmoqlarda menejment sifatining investitsiya oqimlariga bevosita ta'sirini tahlil qilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Sanoat korxonalarini, xususan, to'qimachilik sohasini boshqarishga bag'ishlangan ko'plab tadqiqotlar mavjud bo'lishiga qaramay, to'qimachilik korxonalarining o'ziga xos xususiyatlariga moslashtirilgan zamonaviy boshqaruv yondashuvlari va operatsion mexanizmlari hozirgi ilmiy adabiyotlarda yetarli darajada chuqur o'rganilmagan.

Ushbu tadqiqotda O'zbekistonda to'qimachilik sanoatini boshqarish jarayonining hozirgi holati va rivojlanish salohiyatini tahlil qilish maqsadida amaliy tadqiqot uslublari qo'llanilgan. Asosiy uslubiy yondashuvlar qatoriga tizimli tahlil, maqsadga yo'naltirilgan rejalashtirish hamda vaziyatli tahlil (situatsion analiz) kiradi. Bundan tashqari, SPASE-tahlil (Strategik Pozitsiya va Amalga oshirish Muhiti tahlili) to'qimachilik sanoati korxonalarini faoliyatiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillarni baholashda strategik diagnostika vositasi sifatida qo'llanilgan.

Muammoning o'rganilganlik darajasi

To'qimachilik sanoati korxonalarini boshqarish masalalari bo'yicha xorijiy olimlarning ilmiy yondashuvlari alohida e'tiborga loyiqdir. Jumladan, Maykl Porter raqobatbardoshlikning asosi tarmoq ichidagi klaster tizimi orqali ishlab chiqarish integratsiyasini shakllantirishda namoyon bo'lishini ta'kidlagan. U to'qimachilik sanoatini boshqarishda klaster modelini qo'llash, korxonalarni kooperatsiya asosida birlashtirish hamda innovatsion muhit yaratish zarurligini ilmiy asoslab bergan [1].

Shuningdek, Piter Druker samarali boshqaruv tizimi inson kapitali, innovatsiyalar va bozor ehtiyojlariga moslashuvga tayanishi lozimligini ilgari surgan. U boshqaruv qarorlarini qabul qilishda strategik fikrlash, innovatsion menejment va inson resurslarini rivojlantirishning o'zni muhimligini ta'kidlagan.

Mazkur ilmiy yondashuvlar asosida o'rganilgan materiallar to'qimachilik sanoatida boshqaruv samaradorligini oshirish uchun klaster yondashuvi, innovatsion menejment, inson kapitaliga investitsiya kiritish va raqobat strategiyalarini shakllantirish kabi asosiy ilmiy yo'nalishlar ustuvor ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatadi [2].

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston to'qimachilik sanoati iqtisodiyotning eng muhim va tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida eksport salohiyatini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda sanoatning hududiy diversifikatsiyasini ta'minlashda katta ahamiyat kasb etmoqda. So'nggi yillarda mamlakatimizda tarmoq korxonalarining faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida soliq imtiyozlari, bojxona preferensiyalari, eksportni rag'batlantirish dasturlari va xorijiy investitsiyalar uchun qulay muhit yaratilmoqda. Natijada, to'qimachilik mahsulotlarining eksport hajmi yildan-yilga oshib bormoqda, xususan, 2024-yilda bu ko'rsatkich 2019-yilga nisbatan qariyb ikki baravar ko'paygan. Shuningdek, "O'zto'qimachilik sanoat" uyushmasi tashabbusi bilan ishlab chiqarish zanjirining barcha bosqichlarida raqamli texnologiyalar joriy etilib, mahsulot sifati va raqobatbardoshligi sezilarli darajada yaxshilandi.

O'zbekiston to'qimachilik sanoati barcha tarmoqlarini rivojlantirish va ta'minlash uchun boy xomashyo bazasiga ega. Ushbu resurslar tarkibiga paxta, jun, qorako'l, neft, gaz va boshqa muhim tabiiy boyliklar kiradi. Shuningdek, iqtisodiyotning jadal sur'atlar bilan rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan tabiiy-iqlimiy, hududiy va mehnat resurslari kabi qulay shart-sharoitlar ham mavjud.

Tarmoqni 2019–2030-yillarda rivojlantirish strategiyasida 2025-yilga borib, respublikamizda to'qimachilik sohasida ip-kalavani qayta ishlash darajasini 100 foizga yetkazish hamda yuqori sifatli matolarga bo'lgan talabni qondirish maqsadida 400 ming tonna sun'iy va aralash tolalar ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish belgilangan.¹

Iqtisodiyotni texnik va iqtisodiy jihatdan modernizatsiyalash, sanoatning ustuvor tarmoqlarini yanada rivojlantirish hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish orqali ichki va tashqi bozorlar talabiga javob beradigan tovar hamda mahsulotlar hajmini ko'paytirish ko'zda tutilgan [3]. Shu bois, mamlakatimizda to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini oshirish, sohani zamonaviy texnologiyalar asosida modernizatsiya qilish va xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda (1-jadval).

1-jadval. Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, 2019–2024-yillar (mlrd so'mda)²

№	Ko'rsatkich nomi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Sanoat mahsuloti (jami)	322535,8	368740,2	456056,1	553265	658991,7	880198,5
Shu jumladan:							
2	Tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish	1743,8	1951,2	2089,4	2888,9	3200,2	4516,4
3	To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish	29946,6	36713,9	52372,3	62850,7	71509,8	89489
4	Kiyim ishlab chiqarish	9165,8	10402,4	13592,8	17264,8	23087,8	31906,8
5	Teri va unga tegishli mahsulotlar ishlab chiqarish	1588,8	1616,9	2083,9	2220,6	2795,7	4137,1

Ma'lumotlar tahlilidan ko'rinib turibdiki, O'zbekiston sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2019–2024-yillar davomida izchil o'sish tendensiyasini namoyon etgan. Xususan, umumiy sanoat mahsulotlari hajmi 2019-yilda 322,5 trln so'mdan 2024-yilda 880,2 trln so'mga yetib, so'nggi besh yil ichida qariyb 2,7 baravar o'sishni qayd etgan. Bu esa mamlakatda sanoat ishlab chiqarishining barqaror o'sish sur'atlariga ega ekanini ko'rsatadi.

Tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi ham sezilarli darajada ortgan. 2019-yilda 1,74 trln so'mni tashkil etgan ushbu ko'rsatkich 2024-yilda 4,52 trln so'mga yetgan, ya'ni o'sish 2,6 baravarni tashkil etgan. Bu holat sohada iste'mol talabi ortib borayotganini, ishlab chiqarish quvvatlarining kengaygani va mahsulot diversifikatsiyasi kuchayganini bildiradi.

To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish 2019-yilda 29,95 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib 89,49 trln so'mga yetgan. Natijada, ushbu sohada ishlab chiqarish hajmi 3 baravar o'sdi. To'qimachilik sanoati eng yuqori o'sish sur'atlarini qayd etgan tarmoqlardan biri bo'lib, bu O'zbekistonda ushbu sohaga qaratilgan davlat e'tibori, eksport salohiyatining ortishi va investitsiyalarning samarali yo'naltirilayotganidan dalolat beradi.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 11.09.2023 yildagi PF-158-son <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>

2 O'zbekiston Respublikasi milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqildi.

Kiyim ishlab chiqarish sohasida ham ijobiy natijalar kuzatilmoqda. 2019-yilda 9,17 trln so'mni tashkil etgan ushbu ko'rsatkich 2024-yilda 31,91 trln so'mga yetib, 3,5 baravar o'sishni namoyon etdi. Bu ichki va tashqi bozorlarda kiyim-kechak mahsulotlariga bo'lgan talabning ortgani hamda mahalliy ishlab chiqarish quvvatlarining kengaygani bilan izohlanadi.

Teri va unga tegishli mahsulotlar ishlab chiqarish hajmi ham 2019-yilga nisbatan 2024-yilda 2,6 baravar o'sgan. Bu sohada ham rivojlanish mavjud bo'lib, hajmi nisbatan kichik bo'lishiga qaramay, uni modernizatsiya qilish va eksport ulushini kengaytirish imkoniyatlari katta.

Umuman olganda, barcha tarmoqlarda barqaror va izchil o'sish kuzatilmoqda. Ayniqsa, to'qimachilik va kiyim sanoati o'sish sur'ati bo'yicha yetakchi tarmoqlar sifatida ajralib turadi. Ushbu tahlil mamlakat sanoatining diversifikatsiyalanib borayotganini, qayta ishlash bosqichlarining chuqurlashganini hamda import o'rnini bosuvchi va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish yo'nalishlari ustuvorligini tasdiqlaydi.

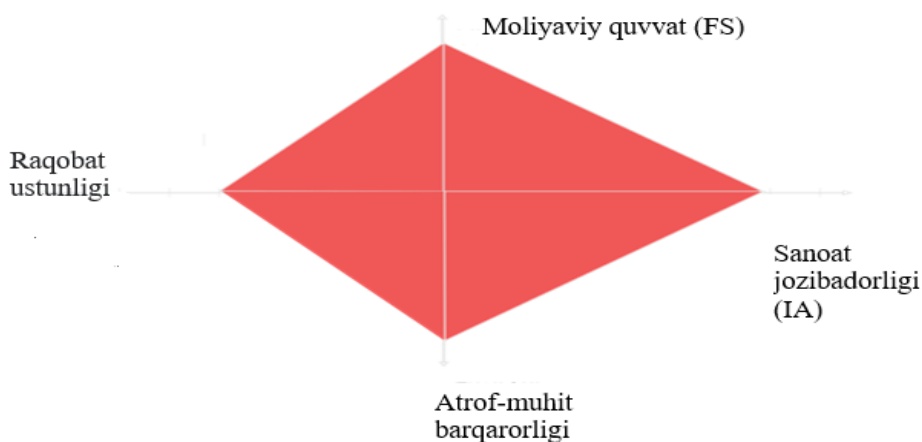
To'qimachilik sanoati korxonalarini boshqarish va rivojlantirish jarayonida zamonaviy tahlil vositalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Xususan, SPACE-tahlil strategik boshqaruv va rejalashtirishda qo'llaniladigan samarali analitik usul bo'lib, u korxonaning biznes strategiyasini aniqlash va rivojlantirish g'oyasini shakllantirishga yordam beradi.

SPACE-tahlil ichki va tashqi muhitni baholaydi hamda korxona uchun mos strategiyani ishlab chiqish imkonini beradi. Tashqi muhit asosan ikki mezon orqali tavsiflanadi: atrof-muhit barqarorligi (ES) va sanoat jozibadorligi (IA). Atrof-muhit barqarorligiga texnologik o'zgarishlar, inflyatsiya darajasi, talabning o'zgaruvchanligi, raqobatbardosh mahsulotlarning narx diapazoni, talabning narx egiluvchanligi hamda o'rinbosar mahsulotlar bosimi kabi omillar ta'sir qiladi. Sanoat jozibadorligi esa o'sish salohiyati, foyda imkoniyati, moliyaviy barqarorlik, resurslardan foydalanish samaradorligi, tarmoqqa kirish murakkabligi, mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi va ishlab chiqaruvchilarning savdolashish qobiliyati orqali aniqlanadi. Ichki muhit ham ikki asosiy mezon bilan baholanadi: raqobat ustunligi (CA) va moliyaviy quvvat (FS). Raqobat ustunligiga bozor ulushi, mahsulot sifati, mahsulot hayot aylanish davri, innovatsion aylanish tezligi, mijozlarning sodiqligi hamda vertikal integratsiya darajasi ta'sir etadi. Moliyaviy quvvat esa investitsiyalar rentabelligi, likvidlik darajasi, qarz ulushi, mavjud kapital hajmi, pul oqimlari va inventar aylanmasi kabi ko'rsatkichlar bilan belgilanadi.

SPACE-tahlil (Strategic Position and Action Evaluation) — bu tashkilotning strategik pozitsiyasini baholash va unga mos harakat yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiluvchi tahliliy usul bo'lib, u korxonaning moliyaviy kuchi (Financial Strength – FS), raqobat ustunligi (Competitive Advantage – CA), sanoat jozibadorligi (Industry Attractiveness – IA) hamda atrof-muhit barqarorligi (Environmental Stability – ES) kabi to'rtta asosiy mezon asosida amalga oshiriladi.

SPACE-tahlili, odatda, tashkilotning bosh direktori va yuqori rahbariyat tomonidan qabul qilinadigan strategik qarorlar jarayonida qo'llaniladi. Ushbu usul tashkilotning ichki imkoniyatlari va tashqi muhitdagi o'zgarishlarni kompleks baholashga imkon beradi.

Baholash jarayoni quyidagicha tashkil etiladi: har bir mezon doirasidagi kichik omillar 0 dan 6 gacha bo'lgan ball tizimi asosida baholanadi (CA va ES mezonlari uchun baholash oraligi 0 dan –6 gacha etib belgilanadi). Har bir mezon bo'yicha yakuniy baho individual omillarning o'rtacha qiymati sifatida aniqlanadi. Ushbu o'rtacha qiymatlar SPACE matritsasining tegishli o'qlariga joylashtiriladi (1-rasm).

1-rasm. To'qimachilik sanoati korxonalarini rivojlantirish, boshqarish va rejalashtirish SPACE-tahlili.³

³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Space>

Natijada hosil bo'lgan koordinata nuqtalari o'zaro birlashtiriladi va to'rtburchak shaklidagi figura hosil qiladi. Ushbu figura qaysi kvadrantda joylashgan bo'lsa, aynan o'sha kvadrantdagi strategik yo'nalish korxonaning eng maqbul biznes harakat alternativasi sifatida aniqlanadi.

Mazkur yondashuv tashkilotning ichki imkoniyatlari va tashqi muhit o'rtasidagi muvozanatni ta'minlab, strategik qarorlar samaradorligini oshirish hamda resurslardan oqilona foydalanishni rag'batlantiradi.

Ushbu tahlil natijalariga asoslanib, kompaniya uchun strategik raqobatbardosh joylashuvni aniqlash hamda mavjud strategik alternativalarini belgilash imkoniyati yaratiladi. Bu esa korxona faoliyatini yanada samarali boshqarish, resurslardan oqilona foydalanish va uzoq muddatli raqobat ustunligini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, to'qimachilik sanoati korxonalari boshqaruv samaradorligiga ta'sir etuvchi ayrim omillar mavjud bo'lib, ularning tahlili sohani yanada rivojlantirish choralari aniqlashga yordam beradi. Masalan, inflyatsiya darajasining yuqoriligi soliq stavkalarining oshishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois, investitsiya samaradorligini hisoblashda inflyatsiya omilini inobatga olish muhimdir. Bunda kelgusida olinadigan foydaning inflyatsion targetlash darajasida kamayib ketishining oldini olish zarur.

Hududiy sanoat tarmoqlari raqobatbardoshligini tahlil qilish, sanoatni modernizatsiya qilish strategiyalarini ishlab chiqish hamda korxonalar samaradorligini oshirish yo'nalishlarini belgilashda ushbu tahlil natijalaridan samarali foydalanish mumkin.

Shuningdek, to'qimachilik sanoati korxonalarining barqaror rivojlanishini tavsiflovchi umumiy integral koeffitsientlar qiymatlari tarmoqning iqtisodiy salohiyatini, moliyaviy barqarorligini va raqobatbardoshligini kompleks baholash imkonini beradi (2-jadval).

2-jadval. To'qimachilik sanoati korxonalarining barqaror rivojlanish darajalarini tavsiflovchi umumiy integral koeffitsientlarning qiymatlari.⁴

Daraja	Rivojlanish turlarini tavsiflovchi hudud	Barqarorlik darajasi nomlanishi	Barqaror rivojlanish umumiy integral ko'rsatkichi qiymati
1	Dinamik	Yuqori barqaror rivojlanish	$0,8 < U_{umumiy} \leq 1$
2	Dinamik	Normal barqaror rivojlanish	$0,6 < U_{umumiy} \leq 0,8$
	Statistik		
3	Statistik	Normal barqaror rivojlanish	$0,4 < U_{umumiy} \leq 0,6$
4	Kritik	Kritik barqaror rivojlanish	$0,3 < U_{umumiy} \leq 0,4$
5	Salbiy	Inqirozli barqaror rivojlanish	$U_{umumiy} \leq 0,3$

Ushbu uslubiyatni amaliy sinovdan o'tkazish maqsadida empirik asos sifatida Farg'ona viloyatining yetakchi to'qimachilik korxonalari tanlab olindi. Ular qatoriga "Posco International Textile" MCHJ, "Indorama Kokand Textile" AJ, "NARIMTEKS" MCHJ, "FERGANA-OSEANA" MCHJ hamda "RUSO'ZBEKTEKS" MCHJ xorijiy investitsiyali korxonalari kiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, mazkur to'qimachilik korxonalari barqaror rivojlanish darajasini tavsiflovchi umumiy integral koeffitsient qiymati 0,091–0,804 oralig'ida bo'lgan. Bu ko'rsatkich korxonalar o'rtasida barqarorlik darajasining turlicha ekanini, lekin umumiy holda rivojlanish dinamikasi ijobiy yo'nalishda ekanini anglatadi.

Tahlil jarayonida aniqlanishicha, to'qimachilik mahsulotlari bozorida muayyan ulushni egallash va uni barqaror ushlab turish uchun savdo hajmini oshirish strategik maqsadiga erishish zarur. Shu bois, tadqiqotda ishtirok etgan korxonalarga uchta asosiy tarmoq yo'nalishida fokuslashtirilgan o'sish strategiyasini amalga oshirish tavsiya etiladi. Bu yondashuv ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, eksport salohiyatini kengaytirish va raqobat ustunligini mustahkamlash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

To'qimachilik sanoati O'zbekiston iqtisodiyotining strategik va ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, so'nggi yillarda ushbu sohada sezilarli ijobiy o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, 2019–2024-yillar mobaynida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2,7 baravar oshgan. Ayniqsa, to'qimachilik hamda kiyim-kechak mahsulotlari ishlab chiqarish tarmoqlarida 3–3,5 baravar o'sish qayd etilgan. Ushbu ko'rsatkichlar O'zbekistonning ishlab chiqarish, eksport salohiyati va sanoatni diversifikatsiyalash borasida erishgan yutuqlarini yaqqol ifodalaydi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatda ishlab chiqarishni raqamlashtirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda eksportga yo'naltirilgan mahsulotlarni ko'paytirish orqali sanoat tarmoqlarining raqobatbardoshligi izchil oshmoqda. SPACE-tahlil natijalariga ko'ra, sanoat korxonalari

⁴ Muallif ishlanmasi.

tashqi va ichki omillar ta'sirida qanday strategik yo'nalishlarni tanlashi zarurligi aniqlangan. Ayniqsa, atrof-muhit barqarorligi, sanoat jozibadorligi, moliyaviy quvvat va raqobat ustunligi kabi indikatorlar korxonalar strategik joylashuvi va rivojlanish modelini belgilashda muhim omil sifatida xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, to'qimachilik sanoatining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun mamlakat, hudud va tarmoq darajasidagi rivojlanish ko'rsatkichlari statistik va dinamik shakllarda baholangan. Bu yondashuv sanoatni strategik rejalashtirishda muhim analitik vosita sifatida qo'llanishi mumkin. Tadqiqot davomida Farg'ona viloyatidagi yetakchi korxonalar misolida empirik tahlillar o'tkazilib, ularning barqarorlik darajalari aniqlangan hamda amaliy xulosalar shakllantirilgan. Tadqiqot natijalari asosida mamlakatimiz to'qimachilik sanoati korxonalarini boshqaruv tizimini yanada rivojlantirish uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi: xom ashyo eksporti o'rniga yuqori qo'shimcha qiymatga ega tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishga alohida e'tibor qaratish lozim. Bu nafaqat valyuta tushumlarini oshiradi, balki ichki bozor ta'minotini yaxshilaydi. Korxonalarda zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va sun'iy intellekt (AI) texnologiyalarini bosqichma-bosqich qo'llash orqali soha samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. Sifatli ta'lim tizimini rivojlantirish va kasb-hunarga tayyorlov markazlari orqali malakali mutaxassislar tayyorlash ishlab chiqarish sifati hamda innovatsion yondashuvlarni yanada kuchaytiradi. Ilmiy-tadqiqot institutlari va sanoat korxonalari hamkorligini kuchaytirish, texnoparklar negizida startap loyihalarini moliyalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Marketing va logistika tizimlarini takomillashtirish orqali to'qimachilik mahsulotlarining eksport salohiyatini oshirish zarur. Tadqiqotda ishlab chiqilgan barqarorlikni baholash modeli asosida korxonalarni strategik rejalashtirish va ularni rivojlantirish yo'nalishlarini tizimli asosda yo'lga qo'yish lozim. Valyuta kursi tebranishlari, inflyatsiya va boshqa makroiqtisodiy omillar ta'sirini yumshatish maqsadida barqaror soliq va kredit siyosatini amalga oshirish tavsiya etiladi. Umuman olganda, to'qimachilik sanoatini modernizatsiya qilish, innovatsion boshqaruv yondashuvlarini tatbiq etish, inson kapitaliga sarmoya kiritish hamda xalqaro bozorlarda raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish soha istiqbolining muhim omillari hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press. — Milliy iqtisodiyotlarning raqobatbardoshligini ta'minlash omillarini tahlil qiluvchi fundamental ilmiy asar bo'lib, unda klaster yondashuvi asosida sanoat rivojlanishining nazariy va amaliy jihatlarini yoritilgan.
2. Drucker, P. F. (1973). Management: Tasks, Responsibilities, Practices. New York: Harper & Row. — Menejmentning zamonaviy nazariy asoslarini bayon etuvchi ushbu asarda inson kapitalining roli, innovatsion boshqaruv va strategik qarorlar qabul qilishning muhim jihatlarini tahlil qilingan.
3. Khankeldieva, G. Sh. (2019). Prospects for the Development of Investment Activity in the Tourism Services Sector: Problems and Solutions. Theoretical & Applied Science, (10), 160–163. — Turizm xizmatlari sektorida investitsion faollikni oshirish yo'nalishlari va ularning iqtisodiy samaradorligini baholash masalalariga bag'ishlangan ilmiy maqola.
4. Maxsudov, Sh. S. (2023-yil, 3-son). To'qimachilik sanoati korxonalarida investitsion jarayonlarga ta'sir etuvchi omillar. Biznes Ekspert jurnali. Toshkent. — B. 82. — Mazkur maqolada to'qimachilik korxonalaridagi investitsion jarayonlarga ta'sir etuvchi iqtisodiy omillar, ularning samaradorligini oshirish usullari hamda boshqaruv mexanizmlarining takomillashtirish yo'nalishlari tahlil etilgan.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
